

Jeżeli zaobserwowałeś, że Twoje dziecko...

- powtarza niektóre dźwięki, sylaby lub wyrazy
- wypowiada się z wysiłkiem, zwłaszcza w sytuacjach stresujących
- przedłuża dźwięki lub nie może ich z siebie wydobyć
- używa dodatkowych słów, które ułatwiają mu rozpoczęcie wypowiedzi
- ma problem z oddechem, gdy chce coś powiedzieć
- zaczyna zdawać sobie sprawę ze swoich kłopotów z mówieniem
- wzrasta u niego napięcie mięśniowe, zwłaszcza w obrębie twarzy
- wykonuje dodatkowe gesty (tzw. współruchy) związane z usilną próbą wypowiedzenia się.

Co należy wiedzieć o jąkaniu?

Jąkanie to zaburzenie płynności i ekspresji mowy, którym towarzyszą mimowolne powtórzenia lub wydłużenia dźwięków, sylab, zdań, a także napięcia neuromięśniowe. Nie wiemy jaka jest przyczyna jąkania, wywołuje je wiele czynników, wiemy natomiast, że może mieć dziedziczny charakter.

Okolo 5% wszystkich dzieci jaka sie przez okres 6 miesiacy lub dluzej w okresie wczesnego dzieciństwa. Trzy czwarte spośród nich upora sie z nieptynnošcia samodzielnie.

Jakanie częściej występuje u chłopców niż u dziewczynek. Dziewczeta częściej również „wychodzą z jakania” bez interwencji logopedy.

Pierwsze objawy jakania pojawiają się zazwyczaj pomiędzy 2 a 5 rokiem życia (średnio okolo 34 miesiaca życia).

Jakanie u małych dzieci jest różnorodne i zmienne, może przychodzić i odchodzić.

Powody jakania nie są do końca znane. Nie ma jednej prostej przyczyny i nie ma jednej prostej metody terapii jakania.

Jakanie nie ma związku z poziomem inteligencji dziecka.

Czynniki ryzyka jakania

- czy istnieje historia jakania w rodzinie?
- czy ktokolwiek w rodzinie jakał się i nadal się jaka?
- czy pierwsze objawy nieptynności pojawiły się później niż po 42 miesiacu życia dziecka?
- czy którykolwiek z rodziców ma poważne obawy związane z mową dziecka?

- czy od momentu wystąpienia pierwszych objawów upłynął okres dłuższy niż 12 miesięcy?
- czy objawy niepełności w mowie dziecka utrzymują się na tym samym poziomie lub nasilają się?
- czy dziecko jest świadome występowania objawów niepełności w mowie, a nawet obawia się mówić z tego powodu?
- czy mowa dziecka jest nadmiernie rozwinięta (stara się mówić dużo więcej i w sposób bardziej skomplikowany)?
- czy dziecko ma inne problemy związane z mową (mówi niewyraźnie, ma problemy z rozumieniem wypowiedzi, z trudem buduje zdania, ma inne problemy rozwojowe)?

Jakie mogą być przyczyny jąkania wczesnodziecięcego

- dziedziczność, uszkodzenia okołoporodowe, przestawianie z lewej ręki na prawą, słabiej funkcjonujący aparat mowy, stan zmęczenia, uszkodzenia mózgu, niektóre choroby dziecięce
- poczucie niskiej wartości, zmuszanie do mówienia, nieostrożność i brak uwagi, zdenerwowanie, nieśmiałość, lęk, brak pewności siebie, frustracja

- wzmożona pobudliwość, nerwowość - stan ciągłego, wysokiego napięcia
- naśladownictwo innych osób jąkających się
- zaburzona koordynacja myślenia i mówienia - zbyt szybkie mówienie, nienadążanie za tokiem myślowym, mówienie bez namysłu
- niewłaściwa reakcja rodziców - karanie dziecka, nadopiekuńczość, zbyt duża koncentracja rodziców na nie płynności mówienia dziecka, zbyt wysokie wymagania rodziców wobec dziecka.

Rodzice nigdy nie są winni temu, że dziecko zaczęło się jąkać, ale mają ogromny wpływ na to jak uda się dziecku przeprowadzić od jąkania do mowy wolnej od tego zaburzenia. W terapii jąkania pracuje cała rodzina.

Wskazówki dla rodziców

- Nie szukaj winy w sobie, ani w innych z powodu jąkania dziecka. Podejmij odpowiednie działania, by rozwiązać problem.
- Zgłoś się do logopedy w celu zdiagnozowania nie płynnej mowy dziecka.

- Skorzystaj z konsultacji psychologicznej w celu poszerzenia diagnozy i ustalenia sposobów postępowania
- Okazuj dziecku wsparcie i zrozumienie, zaakceptuj jego uczucia
- Poświęcaj dziecku więcej czasu - wybierzcie się razem na spacer, do kina
- Znajdź czas na spokojną rozmowę, słuchaj tego, o czym dziecko mówi, a nie jak mówi. Podczas rozmowy utrzymuj z dzieckiem kontakt wzrokowy
- Okazuj radość ze wspólnie spędzanych chwil
- Nie poprawiaj dziecka podczas niepełnej wypowiedzi
- Nie zmuszaj dziecka do wypowiadania się, jeśli tego nie chce
- Zwolnij tempo mówienia skierowane do dziecka
- Śpiewajcie razem ulubione piosenki, recytujcie wiersze (w zwolnionym tempie)
- Uczęszczaj systematycznie z dzieckiem na terapię logopedyczną, najlepiej grupową
- Uwierz w sukces dziecka - poprawę płynności mówienia, okazuj dziecku zaufanie i szacunek
- Doceniaj jego wytrwałość i gotowość do pokonywania trudności
- Nie porównuj dziecka z innymi dziećmi

- Umożliwaj dziecku dokonywania wyborów i samodzielnego rozwiązywania problemów
- Zachowaj stały rytm dnia (pory posiłków, snu), zadbaj o odpowiednią ilość czasu na wyciszenie, relaks
- Zapewnij dziecku poczucie bezpieczeństwa - w domu i w grupie rówieśniczej
- Zachęcaj dziecko do pływania (w bezpiecznym miejscu), które korzystnie wpływa na układ oddechowy i krążenia
- Dostrzegaj mocne strony dziecka - pozwól dziecku „podstuchać”, gdy mówisz o nim z dumą i radością

Jąkanie rozwojowe.

Jak odróżnić rozwojową nie płynność mówienia od jąkania?

Dzieci bardzo często zaczynają się jąkać w okresie intensywnego rozwoju mowy, a więc pomiędzy drugim a piątym rokiem życia. Jest to zjawisko całkiem naturalne. Kłopoty z płynnym mówieniem najczęściej bezpowrotnie mijają. Mowa, choć opanowywana jest spontanicznie, niektórym dzieciom może sprawić kłopot. O jąkaniu rozwojowym, nazywanym również

fizjologicznym, mówimy wtedy, gdy dziecko które do tej pory mówiło płynnie, zaczyna powtarzać pierwszą głoskę, sylabę lub nawet cały wyraz. Mowa dziecka może przypominać typowe jąkanie, jednak jąkanie rozwojowe jest całkowicie innym zaburzeniem płynności mowy i wobec takich dzieci, z punktu widzenia medycznego, postępuje się zupełnie inaczej. Skąd ten problem? W okresie intensywnego rozwoju mowy u dziecka, maluch często chce powiedzieć więcej niż jest w stanie. Po prostu jego zasób słownictwa jest jeszcze zbyt ubogi w stosunku do tego co dziecko chciałoby wyrazić. A przecież maluszek w tym wieku bardzo chce się dzielić swoimi emocjami i wrażeniami. Pragnie opowiadać o tym co zobaczył, usłyszał, co mu się udało zrobić. Poza tym bardzo często mowa u przedszkolaka nie nadąża za jego myślami. Jąkanie rozwojowe częściej pojawia się u dzieci wrażliwych i nadpobudliwych.

Opracowano na podstawie dostępnych informacji w Internecie (akademialogopieczna.pl, logopeda.org.pl)